

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 6ης Οκτωβρίου 2016*

«Προδικαστική παραπομπή — Άρθρο 6 ΣΕΕ — Άρθρο 49 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Αρχή της αναδρομικότητας του ηπιότερου ποινικού νόμου — Ιταλοί υπήκοοι οι οποίοι οργάνωσαν την παράνομη είσοδο Ρουμάνων υπηκόων στην ιταλική επικράτεια — Γεγονότα συντελεσθέντα πριν από την προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ένωση — Αποτέλεσμα της προσχώρησης της Ρουμανίας επί του αδικήματος της διευκόλυνσης της παράνομης μεταναστεύσεως — Εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης — Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου»

Στην υπόθεση C-218/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunale ordinario di Camprobasso (πλημμελειοδικείο του Camprobasso, Ιταλία) με απόφαση της 29ης Απριλίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Μαΐου 2015, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης κατά

Gianpaolo Paoletti,

Umberto Castaldi,

Domenico Faricelli,

Antonio Angelucci,

Mauro Angelucci,

Antonio D'Ovidio,

Camillo Volpe,

Giampaolo Canzano,

Raffaele Di Giovanni,

Antonio Della Valle,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. da Cruz Vilaça (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, F. Biltgen, A. Borg Barthet, E. Levits και M. Berger, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

γραμματέας: A. Calot Escobar

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο G. Paoletti, εκπροσωπούμενος από τον G. Milia, avvocato,
- ο G. Canzano, εκπροσωπούμενος από τον P. Di Giovanni, avvocato,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον L. D'Ascia, avvocato dello Stato,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Eberhard,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους H. Krämer και D. Nardi,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Μαΐου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 6 ΣΕΕ, του άρθρου 49 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και του άρθρου 7 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ποινικής διώξεως κινηθείσας κατά του Gianpaolo Paoletti και λοιπών Ιταλών υπηκόων, οι οποίοι κατηγορούνται για διευκόλυνση της παράνομης μεταναστεύσεως στην Ιταλία Ρουμάνων υπηκόων πριν από την προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- 3 Η αιτιολογική σκέψη 2 της οδηγίας 2002/90/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2002, για τον ορισμό της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής (ΕΕ 2002, L 328, σ. 17), ορίζει τα εξής:

«[π]ρέπει [...] να καταπολεμηθεί η υποβοήθηση της παράνομης μετανάστευσης, και όσον αφορά την παράνομη διάβαση των συνόρων εν στενή εννοία, αλλά και όταν αποσκοπεί στο να τροφοδοτήσει τα δίκτυα εκμετάλλευσης ανθρώπων.»

- 4 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής προβλέπει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν ενδεδειγμένες κυρώσεις:

- α) κατά παντός, όστις εκ προθέσεως βοηθά πρόσωπο το οποίο δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους, προκειμένου να εισέλθει ή να διέλθει από το έδαφος κράτους μέλους, κατά παράβαση της νομοθεσίας του εν λόγω κράτους σχετικά με την είσοδο ή τη διέλευση των αλλοδαπών·

β) κατά παντός, όστις, για κερδοσκοπικούς λόγους, εκ προθέσεως βοηθά πρόσωπο, το οποίο δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους, προκειμένου να διαμείνει στο έδαφος κράτους μέλους, κατά παράβαση της νομοθεσίας του εν λόγω κράτους σχετικά με τη διαμονή των αλλοδαπών.»

5 Κατά το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας, τα κράτη μέλη οφείλουν να λάβουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι οι παραβάσεις που προβλέπονται στα άρθρα 1 και 2 της οδηγίας αυτής επισύρουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις.

6 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαisiού 2002/946/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2002, για την ενίσχυση του ποινικού πλαisiού για την πρόληψη της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής (ΕΕ 2002, L 328, σ. 1), έχει ως εξής:

«Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει ότι οι παραβάσεις που ορίζονται στα άρθρα 1 και 2 της οδηγίας [2002/90] επισύρουν αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις, οι οποίες μπορεί να συνεπάγονται την έκδοση.»

Το ιταλικό δίκαιο

7 Το άρθρο 12, παράγραφοι 3 και 3bis, του decreto legislativo n. 286 –Testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell'immigrazione e norme sulla condizione dello straniero (νομοθετικό διατάγματος 286, για την κωδικοποίηση των διατάξεων περί μεταναστεύσεως και καταστάσεως αλλοδαπών), της 25ης Ιουλίου 1998 (τακτικό συμπλήρωμα στην *GURI* αριθ. 191, της 18ης Αυγούστου 1998), όπως τροποποιήθηκε με τον legge n. 94 (νόμο 94), της 15ης Ιουλίου 2009 (στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 286/1998), ορίζει τα ακόλουθα:

«3. Πλην των περιπτώσεων όπου η πράξη στοιχειοθετεί βαρύτερο αδίκημα, όποιος κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος κωδικοποιημένου διατάγματος προωθεί, διευθύνει, οργανώνει, χρηματοδοτεί ή πραγματοποιεί μεταφορά αλλοδαπών στην Ιταλία ή διαπράττει άλλες πράξεις με σκοπό την παράνομη είσοδό τους στην Ιταλία ή στο έδαφος άλλου κράτους του οποίου δεν είναι υπήκοοι ή δεν διαθέτουν άδεια μονίμως διαμένοντος τιμωρείται με ποινή φυλακίσεως από πέντε έως δεκαπέντε έτη και με πρόστιμο 15 000 ευρώ κατ' άτομο, όταν:

- a) οι πράξεις αφορούν την παράνομη είσοδο ή παραμονή στην Ιταλία πέντε ατόμων ή περισσότερων·
- b) έχει τεθεί σε κίνδυνο η ζωή ή η ασφάλεια του μεταφερόμενου με σκοπό την παράνομη είσοδο ή παραμονή του στην επικράτεια·
- c) ο μεταφερόμενος έχει υποστεί απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση με σκοπό την παράνομη είσοδο ή παραμονή του στην επικράτεια·
- d) οι πράξεις τελούνται από τρία ή περισσότερα άτομα τα οποία ενεργούν από κοινού ή με τη χρήση υπηρεσιών διεθνών μεταφορών ή πλαστών ή αλλοιωμένων εγγράφων ή, σε κάθε περίπτωση, παρανόμως αποκτηθέντων·
- e) οι δράστες έχουν όπλα ή εκρηκτικά υλικά.

3bis. Αν οι πράξεις για τις οποίες γίνεται λόγος στην παράγραφο 3 τελούνται με τη χρήση δύο ή περισσότερων εκ των απαριθμούμενων στα στοιχεία a), b), c), d) και e) της ίδιας παραγράφου μεθόδων, η προβλεπόμενη ποινή αυξάνεται.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 8 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι οι κατηγορούμενοι της κύριας δίκης, μέσω της δημιουργίας στην Ιταλία εταιρίας η οποία αποτελούσε πλασματική δευτερεύουσα εγκατάσταση της *Api Construction SRL*, εταιρίας ρουμανικού δικαίου, το 2004 και το 2005, έλαβαν από την *direzione provinciale del lavoro di Pescara* (επαρχιακή διεύθυνση εργασίας της Pescara, Ιταλία), άδειες εργασίας και, στη συνέχεια, άδειες διαμονής στην ιταλική επικράτεια για 30 Ρουμάνους υπηκόους. Οι άδειες αυτές χορηγήθηκαν βάσει του άρθρου 27, στοιχείο γ, του νομοθετικού διατάγματος 286/1998, το οποίο επιτρέπει την προσωρινή αποδοχή, κατόπιν αιτήσεως του εργοδότη και κατά παρέκκλιση από τις ποσοτώσεις αλλοδαπών εργαζομένων, εργαζομένων τους οποίους απασχολούν επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ιταλία.
- 9 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει επίσης ότι στους κατηγορουμένους της υποθέσεως της κύριας δίκης προσάπτεται ότι οργάνωσαν την παράνομη είσοδο των εν λόγω Ρουμάνων υπηκόων, πριν από την προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ένωση, «προκειμένου να προσποριστούν όφελος από την εντακτική και συνεχή εκμετάλλευση αλλοδαπού εργατικού δυναμικού χαμηλού κόστους».
- 10 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον, αφενός, λαμβανομένων υπόψη του άρθρου 6 ΣΕΕ, του άρθρου 49 του Χάρτη και του άρθρου 7 της ΕΣΔΑ, η προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ένωση είχε ως αποτέλεσμα την εξάλειψη του αδικήματος της διευκόλυνσης, εκ μέρους Ιταλών πολιτών, της παράνομης μεταναστεύσεως στην Ιταλία Ρουμάνων υπηκόων πριν από την ως άνω προσχώρηση, και, αφετέρου, αν η αρχή της αναδρομικής εφαρμογής του επεικέστερου ποινικού νόμου πρέπει να εφαρμοστεί στους κατηγορουμένους της υποθέσεως της κύριας δίκης.
- 11 Υπό τις συνθήκες αυτές, το *Tribunale ordinario di Campobasso* (πλημμελειοδικείο του Campobasso, Ιταλία) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
 - «1) Έχουν το άρθρο 7 της ΕΣΔΑ, το άρθρο 49 του Χάρτη και το άρθρο 6 ΣΕΕ την έννοια ότι η προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία πραγματοποιήθηκε την 1η Ιανουαρίου 2007, έχει ως αποτέλεσμα την κατάργηση της παραβάσεως που προβλέπεται και τιμωρείται από το άρθρο 12 του νομοθετικού διατάγματος 286/1998 όσον αφορά τη διευκόλυνση της μεταναστεύσεως και της παραμονής Ρουμάνων υπηκόων στην Ιταλία;
 - 2) Έχουν τα προαναφερθέντα άρθρα την έννοια ότι το κράτος μέλος δεν δύναται να εφαρμόσει την αρχή της αναδρομικότητας του ηπιότερου νόμου (αναδρομικότητα *in mitius*) έναντι ατόμων τα οποία, πριν από την 1η Ιανουαρίου 2007 (ή άλλη μεταγενέστερη ημερομηνία κατά την οποία τέθηκε σε πλήρη ισχύ η Συνθήκη), ημερομηνία θέσεως σε ισχύ της προσχωρήσεως της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, παρέβησαν το άρθρο 12 του νομοθετικού διατάγματος 286/1998 επειδή διευκόλυναν τη μετανάστευση Ρουμάνων υπηκόων, η οποία πλέον, από την 1η Ιανουαρίου 2007, δεν αποτελεί παράβαση;»

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

- 12 Η Ιταλική Κυβέρνηση αμφισβητεί το παραδεκτό των προδικαστικών ερωτημάτων για τον λόγο ότι οι προβαλλόμενοι κανόνες του δικαίου της Ένωσης δεν τυγχάνουν εφαρμογής σε υποθέσεις όπως αυτή της κύριας δίκης. Πράγματι, οι εθνικές διατάξεις σχετικά με το αδίκημα της διευκόλυνσης της παράνομης μεταναστεύσεως, περιλαμβανομένης της περιπτώσεως όπου το αδίκημα τελέστηκε προς όφελος Ρουμάνων υπηκόων πριν από την προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ένωση, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.

- 13 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το πεδίο εφαρμογής του Χάρτη, όσον αφορά τη δράση των κρατών μελών, ορίζεται στο άρθρο του 51, παράγραφος 1, το οποίο προβλέπει ότι οι διατάξεις του Χάρτη απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνον όταν [αυτά] εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης (απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψη 17).
- 14 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η έκφραση «όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης», κατά την έννοια του άρθρου 51 του Χάρτη, προϋποθέτει την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ πράξεως του δικαίου της Ένωσης και του επίμαχου εθνικού μέτρου, που να υπερβαίνει την εγγύτητα των σχετικών τομέων ή τις έμμεσες επιπτώσεις του ενός τομέα στον άλλο (βλ., συναφώς, απόφαση της 6ης Μαρτίου 2014, Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, σκέψη 24).
- 15 Οι εκτιμήσεις αυτές αντιστοιχούν σε εκείνες στις οποίες στηρίζεται το άρθρο 6, παράγραφος 1, ΣΕΕ, κατά το οποίο οι διατάξεις του Χάρτη δεν συνεπάγονται καμία επέκταση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, όπως αυτές ορίζονται στις Συνθήκες (απόφαση της 8ης Μαΐου 2014, Pelckmans Turnhout, C-483/12, EU:C:2014:304, σκέψη 21).
- 16 Η απόφαση περί παραπομπής δεν αναφέρει ρητώς τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης τις οποίες έθεσε σε εφαρμογή η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση.
- 17 Πάντως, η οδηγία 2002/90, σύμφωνα με την αιτιολογική της σκέψη 2, επιδιώκει την καταπολέμηση της υποβοηθήσεως της παράνομης μεταναστεύσεως. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλασιού 2002/946, κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει ότι οι παραβάσεις που ορίζονται στα άρθρα 1 και 2 της οδηγίας 2002/90 επισύρουν αποτελεσματικές, ανάλογες προς τη σοβαρότητά τους και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις, οι οποίες μπορεί να συνεπάγονται την έκδοση.
- 18 Ανεξαρτήτως του ζητήματος αν το νομοθετικό διάταγμα 286/1998 εκδόθηκε για τη μεταφορά των διατάξεων της οδηγίας 2002/90 και της αποφάσεως-πλασιού 2002/946 στην ιταλική έννομη τάξη, η ποινική δίωξη για την καταπολέμηση της διευκολύνσεως της παράνομης μεταναστεύσεως, όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, έχει ως σκοπό να διασφαλίσει την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας και της ως άνω αποφάσεως-πλασιού (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψεις 27 και 28).
- 19 Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι, εν προκειμένω, τα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν το ζήτημα κατά πόσον η απόκτηση της ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης από τους Ρουμάνους υπηκόους, συνεπεία της προσχωρήσεως της Ρουμανίας στην Ένωση, επιδρά στην εφαρμογή της εν λόγω εθνικής νομοθεσίας, θέτοντας επομένως ζήτημα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης.
- 20 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου.

Επί της ουσίας

Προκαταρκτική παρατήρηση

- 21 Όπως διευκρινίζει το άρθρο 6, παράγραφος 3, ΣΕΕ, τα αναγνωρισμένα από την ΕΣΔΑ θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν τμήμα του δικαίου της Ένωσης ως γενικές αρχές. Το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη ορίζει, εξάλλου, ότι τα δικαιώματα που περιλαμβάνει και αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην ΕΣΔΑ έχουν την ίδια έννοια και εμβέλεια με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Η Σύμβαση αυτή δεν συνιστά εντούτοις, ενόσω η Ένωση δεν έχει προσχωρήσει σε

αυτή, νομική πράξη τυπικώς ενταγμένη στην έννομη τάξη της Ένωσης (αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψη 44, και της 15ης Φεβρουαρίου 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, σκέψη 45).

- 22 Επομένως, χωρεί επίκληση μόνον του άρθρου 6 ΣΕΕ καθώς και του άρθρου 49 του Χάρτη (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 6ης Νοεμβρίου 2012, Otis κ.λπ., C-199/11, EU:C:2012:684, σκέψη 47, καθώς και της 15ης Φεβρουαρίου 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, σκέψη 46).

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 23 Με τα ερωτήματά του, στα οποία πρέπει να δοθεί κοινή απάντηση, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 6 ΣΕΕ και το άρθρο 49 του Χάρτη έχουν την έννοια ότι η προσχώρηση κράτους στην Ένωση δεν εμποδίζει άλλο κράτος μέλος να επιβάλλει ποινικές κυρώσεις στα άτομα τα οποία διέπραξαν, πριν από την εν λόγω προσχώρηση, το αδίκημα της διευκολύνσεως της παράνομης μεταναστεύσεως υπηκόων του πρώτου κράτους.
- 24 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται επίσης ως προς την εφαρμογή της αρχής της αναδρομικότητας του ηπιότερου ποινικού νόμου σε κατηγορούμενους οι οποίοι οργάνωσαν την παράνομη μετανάστευση.
- 25 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η αρχή αυτή, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, αποτελεί μέρος του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης. Ακόμα και πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, η οποία προσέδωσε στον Χάρτη την ίδια νομική αξία με τις Συνθήκες, το Δικαστήριο έκρινε ότι η αρχή αυτή απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρείται ότι αποτελεί μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης τις οποίες ο εθνικός δικαστής πρέπει να σέβεται κατά την εφαρμογή του εθνικού δικαίου (βλ., συναφώς, απόφαση της 29ης Μαΐου 1997, Kremzow, C-299/95, EU:C:1997:254, σκέψη 14).
- 26 Επομένως, το γεγονός και μόνον ότι τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης έλαβαν χώρα το 2004 και το 2005, ήτοι πριν από την έναρξη της Συνθήκης της Λισσαβώνας την 1η Δεκεμβρίου 2009, δεν εμποδίζει, εν προκειμένω, την εφαρμογή του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη.
- 27 Η εφαρμογή του ηπιότερου ποινικού νόμου συνεπάγεται κατ' ανάγκην διαχρονική διαδοχή νόμων και βασίζεται στη διαπίστωση ότι ο νομοθέτης άλλαξε γνώμη είτε ως προς τον ποινικό χαρακτηρισμό των πράξεων είτε ως προς την ποινή η οποία πρέπει να επιβληθεί σε μια αξιόποινη πράξη.
- 28 Ωστόσο, εν προκειμένω, από την ενώπιον του Δικαστηρίου υποβληθείσα δικογραφία προκύπτει ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης ποινική νομοθεσία, ήτοι το άρθρο 12, παράγραφοι 3 και 3bis, του νομοθετικού διατάγματος 286/1998, δεν αποτέλεσε αντικείμενο τροποποιήσεων μετά τη διάπραξη των αδικημάτων που προσάπτονται στους κατηγορούμενους της κύριας δίκης. Πράγματι, στη διευκόλυνση της παράνομης μεταναστεύσεως στην Ιταλία εξακολουθεί να επιβάλλεται ποινή φυλακίσεως πέντε έως δεκαπέντε ετών.
- 29 Πάντως, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι η νομοθετική αλλαγή που πρέπει να ληφθεί υπόψη έλαβε χώρα στο πλαίσιο «μη ποινικού» νόμου, ήτοι της πράξεως προσχωρήσεως της Ρουμανίας στην Ένωση. Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι η απόκτηση, από τους Ρουμάνους υπηκόους, της ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης μετά την ως άνω προσχώρηση, την 1η Ιανουαρίου 2007, και η άρση, την 1η Ιανουαρίου 2014, των τελευταίων περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων κατέστησαν άκυρους τους λόγους επιβολής ποινικών κυρώσεων κατά των ατόμων που οργάνωσαν τη μετανάστευση των εν λόγω υπηκόων σε προγενέστερη χρονική περίοδο.

- 30 Το δικαστήριο αυτό προσθέτει ότι, με την απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2008, το Corte suprema di cassazione (ακυρωτικό δικαστήριο, Ιταλία), κρίνοντας εν ολομεία, απέκλεισε το ότι η προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ένωση αίρει τον παράνομο χαρακτήρα της διευκολύνσεως της παράνομης μεταναστεύσεως η οποία διαπράχθηκε πριν από την ως άνω προσχώρηση, η δε νομολογία αυτή επιβεβαιώθηκε το 2011 και το 2015. Πάντως, το πρώτο τμήμα του Corte suprema di cassazione (ακυρωτικό δικαστήριο) στη διάταξη της 8ης Μαΐου 2007, με την οποία παρέπεμψε την υπόθεση αυτή ενώπιον της ολομείας, είχε υποστηρίξει την αντίθετη άποψη.
- 31 Επομένως, το ερώτημα που τίθεται είναι κατά πόσον η απόκτηση της ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης από τους Ρουμάνους υπηκόους ασκεί επιρροή στα στοιχεία που συνιστούν το αδίκημα της διευκολύνσεως της παράνομης μεταναστεύσεως και, κατά συνέπεια, στην εφαρμογή της επίμαχης στην κύρια δίκη ποινικής ρυθμίσεως.
- 32 Το άρθρο 12, παράγραφοι 3 και 3bis, του νομοθετικού διατάγματος 286/1998 δεν αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι εισέρχονται παράνομα και διαμένουν στην Ιταλία χωρίς να έχουν άδεια διαμονής, αλλά τα άτομα τα οποία διευκολύνουν την παράνομη είσοδο και διαμονή των εν λόγω υπηκόων στο κράτος μέλος αυτό. Το γεγονός και μόνον ότι, μετά την παράνομη είσοδό τους, οι εν λόγω υπήκοοι κατέστησαν πολίτες της Ένωσης λόγω της προσχωρήσεως του κράτους καταγωγής τους στην Ένωση δεν μπορεί να επηρεάσει τη διεξαγωγή των ποινικών διώξεων που έχουν κινηθεί κατά των ως άνω ατόμων που διευκολύνουν την παράνομη μετανάστευση.
- 33 Πράγματι, η εν λόγω απόκτηση της ιθαγένειας της Ένωσης συνιστά πραγματική κατάσταση η οποία δεν μπορεί να μεταβάλει τα στοιχεία που συνιστούν το αδίκημα της διευκολύνσεως της παράνομης μεταναστεύσεως.
- 34 Ωστόσο, όπως εκτίθεται στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως, η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης ποινική νομοθεσία, ήτοι το άρθρο 12, παράγραφοι 3 και 3bis, του νομοθετικού διατάγματος 286/1998, τιμωρεί τη διευκόλυνση της παράνομης μεταναστεύσεως στην Ιταλία με ποινή φυλακίσεως, σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας 2002/90 και το άρθρο 1 της αποφάσεως-πλαϊσίου 2002/946, τα οποία προβλέπουν ότι η παράβαση αυτή πρέπει να επισύρει αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές κυρώσεις.
- 35 Επομένως, τα στοιχεία που συνιστούν το αδίκημα της διευκολύνσεως της παράνομης μεταναστεύσεως δεν έχουν μεταβληθεί, εφόσον η προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ένωση δεν είχε καμία συνέπεια ως προς τον χαρακτηρισμό της παραβάσεως αυτής.
- 36 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 26 και 27 των προτάσεών του, ουδεμία διάταξη υφίσταται στην οδηγία 2002/90, ή σε άλλο νομοθετικό κείμενο της Ένωσης, η οποία να δικαιολογεί την εκτίμηση ότι η απόκτηση της ιθαγένειας της Ένωσης πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την εξάλειψη της παραβάσεως που διέπραξαν κατηγορούμενοι, όπως αυτοί στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι οποίοι επιδόθηκαν σε παράνομη διακίνηση εργατικού δυναμικού. Η αντίθετη άποψη θα είχε ως αποτέλεσμα να ενθαρρύνει το εν λόγω είδος παράνομης διακινήσεως αμέσως μετά την κίνηση της οριστικής διαδικασίας προσχωρήσεως κράτους στην Ένωση, δεδομένου ότι οι διακινητές θα ήταν βέβαιοι ότι, στη συνέχεια, θα τύχουν απαλλαγής. Ο επιτευχθείς σκοπός θα ήταν, στην περίπτωση αυτή, ο ακριβώς αντίθετος προς τον επιδιωκόμενο από τον νομοθέτη της Ένωσης.
- 37 Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι οι διατάξεις περί ιθαγένειας της Ένωσης έχουν εφαρμογή από της ενάρξεως ισχύος τους και, συνεπώς, πρέπει να έχουν εφαρμογή επί των ενεστώτων αποτελεσμάτων καταστάσεων που δημιουργήθηκαν προηγουμένως (αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2002, D'Hoop, C-224/98, EU:C:2002:432, σκέψη 25, καθώς και της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Ziolkowski και Szeja, C-424/10 και C-425/10, EU:C:2011:866, σκέψη 58).
- 38 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει σαφέστατα ότι το προσαπτόμενο στους κατηγορουμένους της υποθέσεως της κύριας δίκης αδίκημα διαπράχθηκε το 2004 και το 2005.

- 39 Ωστόσο, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 36 και 37 των προτάσεών του, ο τρόπος με τον οποίο πληρούται η αντικειμενική υπόσταση του ως άνω αδικήματος επιβάλλει την κατάταξη του στην κατηγορία των στιγμιαίων αδικημάτων. Συγκεκριμένα, η διευκόλυνση εισόδου πραγματοποιείται ουσιαστικά όταν ο υπήκοος τρίτης χώρας διασχίζει τα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, και η διευκόλυνση διαμονής πραγματοποιείται όταν του παραδίδονται τα έγγραφα που αποκτήθηκαν με απατηλά μέσα και τα οποία καθιστούν δυνατή τη δημιουργία εντυπώσεως ότι δικαιούται οφέλη που συνδέονται με την ιθαγένεια της Ένωσης ή την ιδιότητα νομίμως εργαζομένου αλλοδαπού.
- 40 Συνεπώς, το προσαπτόμενο στους κατηγορουμένους της υποθέσεως της κύριας δίκης αδίκημα είχε πλήρως και οριστικώς στοιχειοθετηθεί πριν από την προσχώρηση, την 1η Ιανουαρίου 2007, της Ρουμανίας στην Ένωση και, κατά μείζονα λόγο, πριν από την άρση, την 1η Ιανουαρίου 2014, των τελευταίων περιορισμών σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων υπηκόων του εν λόγω κράτους μέλους.
- 41 Επομένως, στην περίπτωση του επίμαχου στην υπόθεση της κύριας δίκης αδικήματος, δεν πρόκειται για δημιουργηθείσα προ της προσχωρήσεως της Ρουμανίας στην Ένωση κατάσταση η οποία δεν παρήγαγε το σύνολο των αποτελεσμάτων της πριν από την προσχώρηση αυτή (βλ., συναφώς, απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2014, X, C-318/13, EU:C:2014:2133, σκέψεις 22 και 23).
- 42 Συνεπώς, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 6 ΣΕΕ και το άρθρο 49 του Χάρτη έχουν την έννοια ότι η προσχώρηση κράτους στην Ένωση δεν εμποδίζει άλλο κράτος μέλος να επιβάλλει ποινικές κυρώσεις στα άτομα τα οποία διέπραξαν, πριν από την προσχώρηση αυτή, το αδίκημα της διευκολύνσεως της παράνομης μεταναστεύσεως υπηκόων του πρώτου κράτους.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 43 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 6 ΣΕΕ και το άρθρο 49 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν την έννοια ότι η προσχώρηση κράτους στην Ένωση δεν εμποδίζει άλλο κράτος μέλος να επιβάλλει ποινικές κυρώσεις στα άτομα τα οποία διέπραξαν, πριν από την προσχώρηση αυτή, το αδίκημα της διευκολύνσεως της παράνομης μεταναστεύσεως υπηκόων του πρώτου κράτους.

(υπογραφές)